

СВІТОВА ЕКОНОМІКА ТА ГЛОБАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО

УДК 338.43: 339.1

JEL Classification L17, L66, J 52

DOI 10.33111/EE.2022.49.SherginaL_RiepinK

L. Shergina

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of Business Economics and Entrepreneurship Department, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

Л. А. Шергіна

к.е.н., доцент кафедри бізнес-економіки та підприємництва, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-9031-0616>

K. Riepin

Ph.D student of Business Economics and Entrepreneurship Department Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

К. С. Рєпін

аспірант кафедри бізнес-економіки та підприємництва, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8741-5342>

ПОТЕНЦІАЛ ЕКО-ПІДПРИЄМНИЦТВА УКРАЇНИ НА РИНКУ ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА ЄС

Анотація. Статтю присвячено визначенню змісту і складових елементів у системі потенціалу еко-підприємництва України на ринку органічного виробництва ЄС. У статті досліджено актуальність аспектів формування і розвитку потенціалу еко-підприємництва на ринку органічного виробництва ЄС. Обґрунтовано активну роль Європейського зеленого курсу і України на користь розвитку ринку органічного виробництва з метою поліпшення потенціалу еко-підприємництва. Проаналізовано публікації професійної і наукової спільноти з проблем ринку виробництва органічних продуктів з урахуванням досвіду ЄС. Визначено зміст потенціалу еко-підприємництва у контексті «зеленої» економіки. На базі системного підходу ідентифіковано ключові підсистеми поте-

нціалу еко-підприємництва у розрізі стратегічної, ресурсної, технологічної та бізнес-екосистеми. Сформульовано сутнісна характеристика підсистем потенціалу еко-підприємництва на ринку органічного виробництва ЄС.

Ключові слова: потенціал, екологічне підприємництво, органічне виробництво, розвиток, ринок.

POTENTIAL OF ECO-ENTREPRENEURSHIP OF UKRAINE IN THE EU ORGANIC PRODUCTION MARKET

ANNOTATION. The article is devoted to the determination of the content and constituent elements in the system of eco-entrepreneurship potential of Ukraine on the EU organic production market. The active role of the European Green Course and Ukraine in favor of the development of the organic production market in order to improve the potential of eco-entrepreneurship is justified. The publications of the professional and scientific community on the problems of the market for the production of organic products were analyzed, taking into account the experience of the EU. The content of the potential of eco-entrepreneurship in the context of the concept of "green" economy is determined. On the basis of the system approach, the key subsystems of the potential of eco-entrepreneurship were identified in terms of the strategic, resource, technological and business ecosystem. The author of the article proposes to designate a strategic system of goals to achieve the success of the industrial eco-production on the market of organic production of the EC; competitiveness of the eco-industrial potential of Ukraine; benchmarking the potential for increasing the market share; forecasting and optimal potential in the strategies of domestic eco-industry based on the criterion of resource efficiency. The author recommends relying on economic and mathematical methods of resource efficiency assessment; competitive benchmarking of the potential of eco-entrepreneurship in Ukraine; models of optimal use of the potential in the EU organic production market. According to the author, the information technology system is intended to activate organic production and increase the competitive advantages of Ukrainian eco-entrepreneurship; in business strategies, the mission is determined, the goals of the latest technological level of business ecosystems and the formation of the potential of eco-entrepreneurship on the EU organic market are set.

KEY WORDS: potential, ecological entrepreneurship, organic production, development, market.

Вступ. Людське суспільство висуває безпрецедентні прагнення в країнах світу в галузі глобальної економіки і продовольства в необхідних обсягах. Щоб відповісти на сучасні виклики, розвивають сільськогосподарські галузі в сферах органічного виробництва на шляху зміцнення глобальної економічної безпеки. Міжнародне співробітництво українських еко-виробників на ринку органічного виробництва

супроводжує діяльність міжнародних організацій за міжнародними угодами, що ґрунтуються на європейських стандартах, обміні інформацією та інвестиціях в розвиток екологічної індустрії.

В ЄС зростає ринковий попит споживачів органічних продуктів. Розвиток ринку органічного виробництва ЄС з участю України позитивно позначається на динаміці екологічної індустрії, розширюється міжнародна торгівля, ефективно застосовується потенціал еко-підприємництва, збільшуються дохід.

Проте існують ризики, і на засадах глобальної економічної безпеки міжнародних та відносин підприємці прагнуть мінімізувати ризики. Органічне виробництво на ринку ЄС наділяють електронним сертифікатом у системах торговельного контролю і експертизи. Сертифікати видаються державними органами контролю у країнах ЄС. У разі відсутності електронного сертифіката перевірки органічна продукція не допускається на ринки Європи [12]. Імперативи в сфері органічного виробництва України встановлюють принципи і вимоги, набувають юридичної сили, вдосконалюють в євроінтеграційних процесах. Нормативні акти Євросоюзу з національними імперативами регулюють функціонування ринку органічного виробництва ЄС і розвиток потенціалу вітчизняного еко-підприємництва.

Останні роки засвідчили, що ринок органічного виробництва ЄС позитивно впливає на продовольчу безпеку, нівелює негативні наслідки в навколишньому середовищі та поліпшує потенціал еко-підприємництва. Динаміка глобальної ситуації характеризується неоднозначністю. Частина земельних угідь в Україні зараз перебуває в зоні бойових дій чи під окупацією, що має негативний вплив на систему органічного виробництва і розвиток потенціалу еко-підприємництва України на органічному ринку ЄС. Звідси випливає, що актуальними в цих умовах стають дослідження проблеми формування і розвитку потенціалу еко-підприємництва України та інтеграції його з ринком органічного виробництва ЄС. На нашу думку, ця проблематика наразі є досі актуальною. Необхідно приділити більше уваги визначенню сутності складових елементів потенціалу еко-підприємництва України на ринку органічного виробництва Європи.

Проблеми формування ринку виробництва органічних продуктів вважаються актуальними для професійної та наукової спільноти. Функціонування органічного виробництва і розвиток еко-підприємництва викликає інтерес таких вчених, як І. К. Бистряков, Н. Т. Гринів, О. О. Голуб, Б. М. Данилишин, Г. Дейлі, Г. І. Купалова, М. С. Міщенко, М. А. Хвесик, О. Д. Урсула та інші. Втім ці дослідження хоч і стали ґрунтовними та актуальними, але не представили потенціал еко-підприємництва відповідно до

європейського досвіду на ринку органічного виробництва. Праці таких учених, як Н. В. Притульська, Ю. М. Мотузка, М. Яросова, Л. В. Флока, Б. І. Косович, М. Д. Заячук, Р. Я. Тіміш, присвячені вивченню проблематики органічного виробництва з урахуванням європейської практики.

Органічне виробництво розглядається науковцями у процесі переходу до нових правил у сфері безпеки харчових продуктів [20]; «зеленої» економіки, що характеризується рівнем ресурсоефективності, де зростання обумовлюється інвестиціями, спрямованими на зменшення викидів вуглецю, підвищення енергоефективності [9]. Учені присвячують публікації розвитку органічного сільського господарства як стратегічному напрямку української економіки [1]; аналізують сучасний стан органічного виробництва та перспективи розвитку ринку в Україні та світі [4]. Співпраця ЄС та України докладно розглянута у дослідженнях, що ілюструють маркетинг, стратегії, технології та інновації щодо просування та регулювання органічного виробництва [16; 21]. Аналізується вплив європейської інтеграції на зростання еко-підприємництва в Україні, вивчається досвід ЄС і потенціал «зеленого» підприємництва [18]. «Зелений» бізнес в Україні науковці вивчають як інноваційний бізнес, що долає наслідки порушення глобальних екосистем, кліматичних загроз, використовує екологічні норми [7; 19]. Вчені аналізують ринок виробників і здійснюють маркетингові дослідження кон'юнктури ринку органічної продукції в Україні [6]; доводять висновки, що країна має потенціал розвитку екологічного підприємництва в аграрній сфері та наголошують на необхідності вдосконалення нормативно-правової бази [10].

Однак, незважаючи на те, що вчені вирішують проблеми формування і розвитку ринку виробництва органічних продуктів з урахуванням досвіду ЄС, докладний аналіз проблеми передбачає визначити зміст і складові системи потенціалу еко-підприємництва України.

Постановка завдання Метою статті є визначення змісту та складових елементів у системі потенціалу еко-підприємництва України на ринку органічного виробництва ЄС.

Результати. Європейський зелений курс є центральним для політики ЄС. Стратегії економічного розвитку обирають «зелене» енергетичне забезпечення і кліматичну безпеку; будівництво і реконструкцію; стійку промисловість і сталу мобілізацію; зниження забрудненості довкілля, біорізноманіття щодо аграрної політики в стратегії «від лану до столу». У цій стратегії економічного розвитку наголошується ключова ідея Європейського зеленого курсу, що

спрямована на розв'язання проблем продовольства ЄС та нерозривний зв'язок між здоровими людьми, суспільством і планетою [2]. У Постанові Ради ЄС 2007 р. визначено зміст органічного виробництва і маркування органічних продуктів через цілісну систему господарювання і виробництво продуктів харчування, що характеризує кращі практики з огляду на збереження довкілля; рівень біологічного розмаїття; збереження природних ресурсів; застосування стандартів належного утримання тварин і певного виробництва, що відповідає вимогам до продуктів харчування, які виготовлені з використанням речовин і процесів природного походження [15]. До 2030 р. європейська система буде адаптована до сприятливого довкілля та органічного виробництва і маркування органічних продуктів в Україні [13].

На сьогодні в країнах ЄС налічується в середньому 8,1 % органічних земель, де найбільша частка — в Австрії (26 %), Естонії (22 %) і Швеції (20 %). Лідерами за розмірами площі можна відмітити Іспанію (2,4 млн га), Францію (2,2 млн га), Італію (2 млн га), Німеччину (1,6 млн га). На цьому тлі Україна поки значно відстає від країн ЄС, однак при цьому має достатньо хороший темп приросту — Україна входить до топ-10 європейських країн за темпами збільшення органічних земель за останні десять років (до початку пандемії) (рис. 1) [13].

Рис. 1 Площа органічних земель в країнах Європи [11]

Проте в Україні активізується організація виробництва органічних продуктів. У Національній економічній стратегії України поставлено мета досягти розміру площ земельних ділянок для органічного виробництва не менше як 3 % від національних сільськогосподарських угідь, збільшити виробництво та експорт органічних продукції до 1 млрд дол. США [13]. У 2016–2020 рр. в Україні спостерігалась позитивна динаміка органічного виробництва (рис. 2).

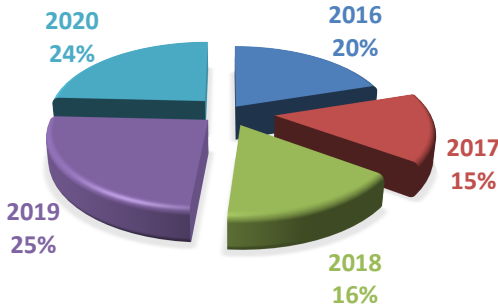

Рис. 2. Органічне виробництво у розрізі площі земельних ділянок в Україні за 2016–2020 рр.

Джерело: побудовано автором на основі даних [13].

Як видно із рис. 2, в аналізованому періоді органічне виробництво і площа відведених земельних ділянок збільшилися та досягли 25 % у 2019 р. У 2020 р. площа земель знизилася на 1 % порівняно з 2019 р., що свідчить про зниження бізнес-активності респондентів ринку органічного виробництва.

За даними 2020 р., площа земельних ділянок, які мають органічний статус в Україні, становить 410,6 тис. га, при цьому з урахуванням земельних ділянок із перехідним періодом — 462,2 тис. га. На внутрішньому українському ринку в 2020 р. реалізовано 7850 т органічної продукції на 709 млн грн [13].

Розвитку органічного виробництва сприяє природний потенціал України, що впливає на рівень конкурентоспроможності виробників на внутрішньому ринку. Природний потенціал України характеризує родючий ґрунт, географічні, сприятливі кліматичні умови. Цінний внесок в оновлення ринку національного органічного виробництва має ухвалене законодавство України, що визначило напрями політики в галузі, включаючи впровадження інноваційних технологій; зростання експортного потенціалу;

діють ринки органічної сільськогосподарської продукції та харчових продуктів, а також створена й успішно функціонує відповідна інфраструктура сертифікації, маркетингу та реалізації. Для українських виробників органічної продукції провідні західноєвропейські компанії висловлюють готовність допомогти отримати органічні сертифікати та налагодити систему контролю якості за умови подальшої орієнтації виробництва на експорт [14].

Отже, на ринку органічного виробництва ЄС активно впроваджуються міжнародні практики. Сертифіковані виробники збільшують бізнес і конкурентоспроможні виробництва еко-продуктів, не порушуючи екологію та розвиваючи потенціал еко-підприємництва на ринку органічного виробництва ЄС.

Досвід міжнародних організацій показує, що еко-підприємство на глобальному ринку є вигідним і перспективним, оскільки споживачі згодні активно платити за екологічно чисту продукцію. Еко-підприємство стає ініціативною господарською дією в галузі органічного виробництва та реалізації еко-продукції; збереження та відтворення довкілля, одержання прибутку. Як господарська діяльність еко-підприємство спрямоване на задоволення еколого-економічних потреб людей за допомогою еко-продуктів, корисність яких визначається екологічним благом.

Науковці вивчають поняття еко-підприємства як явище, феномен, ефект і конкретизують характеристики в низці таких аналогічних понять: «екологічне підприємство» [8], «екологічно орієнтоване підприємство» [17], «еко-бізнес-розвідка» [12], «зелений бізнес» [19], «зелене підприємство» [22]. Відповідно до чинного законодавства України [3] суб'єкти бізнесу можуть формулювати, оцінювати та розвивати власний потенціал еко-підприємства. З авторської точки зору, необхідно виокремлювати системний, ресурсний та цільовий підходи до визначення змісту й обґрунтування елементів потенціалу еко-підприємства України на ринку органічного виробництва ЄС.

Потенціал еко-підприємства складає систему можливого використання ресурсів у цілеспрямованій системі органічного виробництва еко-продуктів з урахуванням ризиків щодо збереження довкілля в підприємницькій діяльності. Система потенціалу еко-підприємства формується органічним виробництвом еко-продукції зі зменшенням шкідливих впливів навколишнього середовища. Потенціал еко-підприємства України є конкурентоспроможним на ринку ЄС як цілісна система взаємопов'язаних ресурсів: матеріальних і нематеріальних, що погоджені з зовнішнім світом. Складові елементи системи потенціалу еко-

підприємництва інтегровані в інноваційний розвиток органічного виробництва, в розрізі стратегічної системи цілей досягнення успіху; системи управління ресурсозбереженням, інформаційно-технологічної системи і бізнес-екосистеми.

Система орієнтирів компанії визначає стратегічну систему цілей досягнення успіху, передбачає місію та об'єктивні цілі тієї самої стратегії [5]. На ринку потрібно визначити орієнтири набагато вище за ті, яких можна досягти. Резиденти ринку органічного виробництва ЄС формують стратегічну систему орієнтирів та цілей досягнення успіху, аналізують конкурентоспроможність потенціалу еко-підприємництва в глобальній системі. Ринок органічного виробництва ЄС визначає глобальні умови інтеграції для зростання транснаціональних процесів перевезень товарів, експорту капіталів і технологій.

У розрізі вирішення завдання дослідження необхідно визначити стратегічну систему цілей досягнення успіху еко-підприємництва на ринку органічного виробництва ЄС; індекси конкурентоспроможності; бенчмаркінг потенціалу еко-підприємництва України; прогнозований і оптимальний потенціали в стратегіях вітчизняного еко-підприємництва за критерієм ресурсоефективності.

Ресурсозберігаючі органічні виробництва позитивно впливають на конкурентоспроможність потенціалу еко-підприємництва. Пропонуємо запроваджувати систему управління ресурсозбереженням для поліпшення вітчизняного потенціалу еко-підприємництва на органічному ринку ЄС. Фокус управління ресурсозбереженням у системі має бути зосереджений на стратегії підвищення ресурсоефективності потенціалу еко-підприємництва України.

Систему управління ресурсозбереженням створюють на основі ресурсно-цільового підходу в стратегічному менеджменті, щоб оптимізувати витрати на всі види матеріальних, трудових, організаційних, інформаційних, інституційних і інших ресурсів. Вона має ґрунтуватися на економіко-математичних методах оцінювання ресурсоефективності, конкурентному бенчмаркінгу потенціалу еко-підприємництва України, моделях оптимального використання потенціалу на ринку органічного виробництва ЄС. Техніка, технології та інформація змінюють фундамент формування і розвитку потенціалу еко-підприємництва. У «зеленій» економіці використовують інформаційні технології, нанотехнології, біотехнології, когнітивні технології, що оновлюються еко-індустрією. Україна удосконалює інформаційно-технологічні аспекти розвитку, створює сприятливі умови для широкомасштабних «зелених» інновацій і сприяння трансформації бізнесу на ринку органічного виробництва ЄС.

Триває цифрова трансформація органічного ринку ЄС, а також зростання інновацій та їх масове впровадження в еко-підприємництво. Проте на органічному ринку ЄС не визначена роль інформаційно-технологічної системи з позицій поліпшення потенціалу еко-підприємництва. Також потребує більш ретельного обґрунтування місія, цілі і механізми дій у системі, що досліджується на ринку органічного виробництва.

Слід пам'ятати, що ефективна інформаційно-технологічна система визначить вектор поліпшення потенціалу еко-підприємництва України, підвищить потенціал територіальної і ресурсної інфраструктури. Систему також використовують для підвищення конкурентних переваг потенціалу еко-підприємництва України на ринку органічного виробництва ЄС.

Бізнес зараз розвивається в бізнес-моделях на органічному ринку ЄС в умовах цифрових технологій. На ринку органічного виробництва ЄС у стратегіях бізнесу зазвичай встановлюють орієнтири, завдання оновлення технологічного рівня для розвитку потенціалу еко-підприємництва в бізнес-екосистемах. Потенціал еко-підприємництва України успішно входить на ринок органічного виробництва ЄС. Тому до системи потенціалу еко-підприємництва слід додати складові, що віддзеркалюють міжнародний, соціальний і етичний контекст в підтримці європейського курсу «зеленого» економічного розвитку і бізнес-екосистем.

Висновки. Організаційне виробництво є напрямом державної стратегії в економіці України, важелем експорту органічного виробництва до Євросоюзу. В умовах сучасної економічної ситуації на органічному ринку ЄС підвищується попит на еко-продукти, що дозволяє зміцнити позиції у поліпшенні потенціалу еко-підприємництва України. Популярність українських органічних продуктів зростає. Потенціал АПК України складають можливості експорту органічних продуктів на європейський ринок за умов підтримки держави й удосконалення нормативної бази відповідно до європейських стандартів. Розвинене екологічне підприємництво України на органічному ринку ЄС є фактором економічного розвитку країни і зростання добробуту людей.

Література

1. Бровді І. І. Органічне сільське господарство в Україні як стратегічний напрям розвитку АПК. *Наукові записки Національного університету Острозька академія*. 2022. № 24 (52). С. 12–19. URL: <https://eprints.oa.edu.ua/8703/1/4.pdf> Серія: Економіка.

2. Від лану до столу: як Європейський зелений курс змінив ЄС і Україну. Головний бізнес-портал Delo.ua. URL: <https://delo.ua/economy/vid-lanu-do-stolu-yak-jevropeiskii-zelenii-kurs-zminiv-jes-ta-ukrayinu-391780/>
3. Про основні принципи і вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції. Закон України. *Відомості Верховної Ради*. 2018. № 36. ст. 275. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2496-19#Text>
4. Заячук М. Д., Тіміш Р. Я. Сучасний стан виробництва органічної сільськогосподарської продукції. Всеукр. онлайн-семінар «Професор Юрій Полянський: від Поділля до засніжених Анд». 2022. С. 71–79. URL: http://dSPACE.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/26306/1/Zaiachuk_Timish.pdf
5. Igor H. Ansoff. *Strategic Management*. 1979. URL: <https://gtmarket.ru/library/basis/4155/4158>
6. Карпенко Л. Ф. Маркетингові дослідження кон'юнктури ринку органічної продукції. *Підприємництво та інновації*. 2022. № 23. С. 21–24. URL: <https://doi.org/10.37320/2415-3583/23.4>
7. Косович Б. І. Екологізація як напрям інноваційного розвитку підприємництва. *Підприємництво та інновації*. 2021. № 17. С. 60–65. URL: <http://ei-journal.in.ua/index.php/journal/article/view/425/412>
8. Кравченко М. С., Погорелов В. М. Екологічне підприємництво в Україні: сутність поняття, сучасний розвиток та перспективи цього виду діяльності в країні. *Вісник Приазовського державного технічного університету*. 2017. Вип. 34. С. 361–368. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VPDTU_ek_2017_34_52 Серія: Економічні науки.
9. Леськів Г. З., Лесик Н. А. Роль екологічного підприємництва в економіці. Менеджмент і безпека в умовах війни: теоретичні та прикладні аспекти. ЛьвівДУВС, 2022. С. 71–73. URL: [file:///C:/Users/User/Downloads/13_05_2022%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/13_05_2022%20(1).pdf)
10. Мельник І. О. Екологічне підприємництво в аграрній сфері. 2021. URL: <http://dSPACE.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/10796/1/21-23.pdf>
11. Місце України на мапі органічного ринку ЄС. Сайт компанії Інтегро. URL: <https://integro.co.ua/organichny-rynok/> (дата звернення 29.09.2022).
12. Натє С., Гречу В. Засоби еко-розвідки як необхідність для стабільності бізнесу. 2015. URL: <http://bulletin-econom.univ.kiev.ua/archives/1696>
13. Огляд органічного ринку України. Organicinfo. URL: <https://organicinfo.ua/ru/news/3percent-under-organic-production-2030>; <https://organicinfo.ua/infographics/ua-organic-market-overview-2020/>
14. Паламарчук Т. М., Русак О. П. Аналіз національного розвитку органічного виробництва в умовах євроінтеграції. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Вип. 18. Ч. 2. С. 125-129. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/18_2_2018ua/28.pdf. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство (дата звернення 29.09.2022).

15. Постанова Ради ЄС № 834 () стосовно органічного виробництва і маркування органічних продуктів та скасування Постанови ЄС 2007 р. № 2092/91. URL: https://organicstandard.ua/files/standards/ua/ec/EU%20Reg_834_2007%20Organic%20Production_UA.pdf

16. Пritульська Н. В., Мотузка Ю. М., Яросова М. Органічні харчові продукти: практика ЄС і України. Підприємництво, торгівля, маркетинг: стратегії, технології та інновації. Київ: Державний торговельно-економічний університет, 2022. С. 135-137. URL: <https://knute.edu.ua/file/MjlxNw==/adcb24cb4bfc0f24a315e2e4f2216ab6.pdf#page=136>

17. Скидан О. В., Швець Т. В., Шуляк Б. В. Екологічно орієнтоване підприємництво як напрям підвищення ефективності землекористування. 2019. URL: https://scholar.google.com.ua/scholar?cluster=5407495378428594684&hl=ru&as_sdt=0.5

18. Скороход І. С. () Вплив європейської інтеграції на розвиток екологічного підприємництва в Україні: зб. наук. праць Тернопільського національного економічного університету. Економічний аналіз. 2017. № 3. Т. 27. С. 100–104. URL: <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/1403/1148>

19. Степаненко Б. В. «Зелений» бізнес в Україні: становлення та фінансування. *Економічний часопис-XXI*. 2010. № 9-10. С. 33–36. URL: <https://1library.net/document/zxv5okoy-zeleniy-biznes-v-ukrajini-stanovlennya-ta-finansuvannya.html>

20. Ткачук В. І. Ефективність виробництва органічної продукції у сільськогосподарських підприємствах. *Ефективна економіка*. 2015. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2015/5.pdf. Електронний журнал.

21. Флока Л. В., Чопик К. В. () Регулювання органічної продукції в Україні та ЄС. *Актуальні питання розвитку науки і забезпечення якості освіти в XXI столітті*. 2022. Полтавський університет економіки і торгівлі. Ч. 2. С. 175–177.

22. Яворська О. Г. «Зелене» підприємництво: управління зеленим людським капіталом підприємства. *Ефективна економіка*. 2020. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8355>

References

1. Brovdi I. I. (2022) Organichne silske gospodarstvo v Ukraine yk strategichnyu naprym rothvutku APK. Naukovi zapusku Nationalnogo Universitetu Ostrozka Academy. Seriy: Ekonomika. № 24(52). S. 12-19. URL: <https://eprints.oa.edu.ua/8703/1/4.pdf> [in Ukrainian].

2. Vid lanu do stolu: yk Evropeyskuy zelenuy kurs zminuv ES i Ukrainu. Golovnyy busines portal Delo.ua. URL:

<https://delo.ua/economy/vid-lanu-do-stolu-yak-jevropeiskii-zelenii-kurs-zminiv-jes-ta-ukrayinu-391780/> [in Ukrainian].

3. Zakon Ukrainu. (2018) Pro osnovni principu i vumogu organichnogo vurobnuztva, obigu ta markuvanny organichnoy produktsii. Vidomosti Verkhovnoi Radu (VVR) № 36, st. 275. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2496-19#Text> [in Ukrainian].
4. Zayachuk M. D., Timish R.Y. (2022) Suchasnyy stan vurobnuztva organichnoy silskogospodarskoy produktsii. Vseukrainskuy onlin-seminar «Profesor Yury Polyansky: vid Podillia do zasnizenux And» S. 71-79. URL: http://dSPACE.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/26306/1/Zaiachuk_Timish.pdf [in Ukrainian].
5. Igor H. Ansoff (1979) Strategic Management [Electronne vudanny. URL: <https://gtmarket.ru/library/basis/4155/4158>
6. Karpenko L. F. (2022) Marketingovi doslidzeny konyktyru runku organichnoy produktsii. Pidpruemnutstvo ta innovatsii. № 23. S. 21-24. URL: <https://doi.org/10.37320/2415-3583/23.4> [in Ukrainian].
7. Kosovych B. I. (2021). Ekologizatsiy yk naprym innovatsiynogo rozvutku pidpruemnutsva. Pidpruemnutstvo ta innovatsii. № 17. S. 60-65. URL: <http://ei-journal.in.ua/index.php/journal/article/view/425/412> [in Ukrainian].
8. Kravchenko M. S., Pogorelov V. M. (2017) Ecologichne pidpruemnutstvo v Ukraini: sutnist ponytty, suchasnyy rozvutok, ta perspektivu tsogo vudu diylnosti v kraini. Visnyk Pruzovskogo derzavnogo universitetu. Seriy: Economichni nauku. Vup. 34. S. 361-368. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VPDTU_ek_2017_34_52 [in Ukrainian].
9. Leskiv G. Z., Lesyk N. A. (2022) Role ecologichnogo pidpruemnutsva v economitsi. Menegment i bethpeka v umovax vyynu: teoretichni ta prukladni aspektu [Electronne vudanny. LvDUVS. S. 71-73. URL: [file:///C:/Users/User/Downloads/13_05_2022%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/13_05_2022%20(1).pdf) [in Ukrainian].
10. Melnyk I.O. (2021) Ecologichne pidpruemnutstvo v agrarniy sferi. URL: <http://dSPACE.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/10796/1/21-23.pdf> [in Ukrainian].
11. Mistse Ukrainy na mapi orhanichnogo rynku YeS. [The place of Ukraine on the map of the EU organic market]. Sait kompanii Intehro. URL: <https://integro.co.ua/organichny-rynok/> (data zvernennia 29.09. 2022). [in Ukrainian].
12. Nate C., Grechu V. (2015) Zasobu eco-rozvidku yk neobxidnist dly stabilnogo busnesu. URL: <http://bulletin-econom.univ.kiev.ua/archives/1696> [in Ukrainian].
13. Oglyd organichnogo runku Ukrainu. Organicinfo. URL: <https://organicinfo.ua/ru/news/3percent-under-organic-production-2030>; <https://organicinfo.ua/infographics/ua-organic-market-overview-2020/> [in Ukrainian].
14. Palamarchuk T. M. Rusak O. P. (2018). Analiz natsionalnogo rozvutku orhanichnogo vyrobnytstva v umovakh yevrointehratsii. [Analysis of the national development of organic production in the conditions of European integration]. Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnogo

universytetu. Serii: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove gospodarstvo. Vypusk 18, chastyna 2. pp.125-129. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/18_2_2018ua/28.pdf (data zvernennia 29.09.2022). [in Ukrainian].

15. Posstanova Radu ES № 834 (2007) stosovno organichnogo vurobnuztva i markuvanny organichnix productiv ta skasuvanny Posstanovu EEC № 2092/91. URL: https://organicstandard.ua/files/standards/ua/ec/EU%20Reg_834_2007%20Organic%20Production_UA.pdf. [in Ukrainian].

16. Prytulska N. V., Motuzka Y. M., Yarossova M. (2022) Organichni xarchovi producty: practuca ES i Ukrainu. Pidpruemnustvo, torgivly, marketing: strategii, technologii ta innovatsii [Electronne vudanny]. Kyiv. Derzavnyu torgovelo-ekonomichnyu universitet. S. 135-137. URL:

<https://knute.edu.ua/file/MjIxNw==/adcb24cb4bfc0f24a315e2e4f2216ab6.pdf#page=136> [in Ukrainian].

17. Skidan O. V., Shvets T. V., Shulyak B. V. (2019) Ecologichno orientovane pidpruemnustvo yk naprym pidvuzenny efektyvnosti zemlekorustuvanny. URL:

https://scholar.google.com.ua/scholar?cluster=5407495378428594684&hl=ru&as_sdt=0.5 [in Ukrainian].

18. Skorokhod I. S. (2017) Vplyv europeiskoi integratsii na rozvutok ecologichnogo pidpruemnustva v Ukraini. Zb. naukovyh prats Ternopil'skogo nationalnogo ekonomichnogo universytetu. Economichnyy analis. Tom 27. № 3. S. 100-104. URL: <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/1403/1148> [in Ukrainian].

19. Stepanenko B. V. (2010) Zeleny busines v Ukraini: stanovlenny ta finansuvanny. Economichnyy chasopis-XXI. № 9-10. S. 33-36. URL:

<https://library.net/document/zxv5okoy-zeleniy-biznes-v-ukrajini-stanovlennya-ta-finansuvannya.html> [in Ukrainian].

20. Tkachuk V. I. (2015) Efektyvnist vurobnuztva organichnoy produktsii u silskogospodarskuh pidpruemstvah. Electronnyy zurnal «Efektivna Ekonomika». URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2015/5.pdf [in Ukrainian].

21. Floka L. V., Chopyk K. V. (2022) Reguluvanny organichnoi produktsii v Ukraini ta ES. Aktualni putanny rozvutku nauku ta zabezpechenny ykosti osvitu v XXI stolitti [Electronne vudanny]. Poltavskuy universit ekonomiku i torgivli. Ch. 2. S. 175-177. [in Ukrainian].

22. Yavorska O. G. (2020) Zelene pidpruemnustvo: upravlinny zelenum ludskum kapitalom pidpruemstva. Efektivna ekonomika. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8355> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 10.10.2022